

vseh dežela

Proletarci

zdržite se!

PROLETAREC

LIST ZA INTERES DEELAVSKEGA LJUDSTVA.

Štev. 2 (No. 2).

Chicago, Februar, 1907

Leto II. (Vol. II.)

POZOR!

Vse denarne in druge pošiljatve, spadajoče v delokrog "Proletarca", naj se blagovole v naprej pošiljati direktno na "Proletarec", 959 W. 21st Pl., Chicago, Ills.

Uredništvo in upravnništvo se nahaja sedaj tam.

Pozor torej!!!

Od blizo in daleč.

— "Freiheit" piše, da Hutchins Hapgood v knjigi "Autobiografija tatu" opisuje razne metode rokodelstva žepnih tatov.

"Navadno so trije dolgoprstneži na de'u. Dva se navidezno na cesti prepirata in mejtem ko radovedno ljudstvo poslušajo pazljivo prepir, pa tretji spraznjuje žep radovednežem."

Nekako podoben je sedaj le v podobni prepir med zvezno vlado in trustom za olje. Da se odvrne pozornost ljudstva od drugih važnih zadev, se prepirata pri sodišču kapitalistična država in pa trust za olje. Ljudstvo strmi in se čudi, da je še toliko pravice v ti deželi.

Kaj se bo zgodilo? Država bo najbrže tožbo zgubila ali bo pa trust zdrobila? Ne, tretji gospod Rockefeller bo pa g'edal, da bo že tekom prepira nekaj milijonov zopet "zaslužil".

Minoli mesec je zopet brzojav poročal važno vest v svet: "Državni poslanec Longworth in njegova soproga sta se danes peljala v avtomobilu, ki je zadel ob vzdigneno železniško pot washingtonske predmestne postaje Cheoy Chase. Udeleženci so se dobro pretresli a ostali so nepoškodovani. Stroj se je lahko pohabil. "Živij!" ker se nam ta važni dogodek ni zamolčal, da smo takoj zvedeli, da sta si Nikolaj Longworth in njegova "presvitla soproga", rojena Roosevelt pri avtomobilski nezgodi, kakeršnih se pripeti vsaki dan na stotine, pretresla malce zadnji del života. Mi se lahko štejemo srečnim, da živimo v dobi, v kateri se taki dogodki takoj brzojavnim potom naznanijo križem sveta.

Mi moramo res biti zadovoljni in odreči se svojim puntarskim mislim in načem, ker se nezgode delavcev zamolče, pri katerih je več družinskih očetov v korist bogatih pri-daničev zgubilo svoje življenje.

— Nadškof Ireland je zopet spomnil ameriške plutokrate na usluge, katere je katoliška cerkev rada izvršuje, ako je treba delavce obdržati v hlapčevski ponižnosti. Višji pastir je izjavil, da so socialisti in nezadovoljni strokovno organizirani delavci sovražniki današnje družbe. Cerkev pa nasprotuje tem prekucahom, torej je potrebno, da bogatinci — oceruhi in menjaveci globoko posežejo v svoje mošnjičke in podpirajo cerkev.

Mi izrekamo temu višjemu pastirju svojo zahvalo, ker je svoje mnenje tako odkrito povedal, ko se vendar duhovniki navadno sladkajo ljudstvu. Ako bi vsi duhovniki tako odkritosrčno govorili, kakor je govoril nadškof Ireland, potem bi se delavska masa kmalu prebudila iz duševnega spanja in bi zahtevala nebesa na tem svetu, ne pa na drugem.

— Zamorec Dan, January je izpovedal pod pršego, da ga je L. D. Carter prodal farmerju James Patricu v Rankin okraju, Miss., za 1000 dolarjev. Slednji ga je tudi pretepal, kar dokazujejo rane na glavi in životu.

Tako se je zgodilo v 20. stoletju v veliki ameriški republiki. — Sramota!!

— Še dandanes gleda marsikateri ameriški delavec nekako zaničljivo talijanskega delavca, ker ga smatra za delavca, ki je prišel v Ameriko, da bi delal za nižjo plačo, kakor jo zahtevajo delavske unije. Ali zadnji dogodki v Italiji pa dokazujejo, da bi se sedaj ameriški delavci lahko marsikaj naučili od talijanskih delavcev z ozirom na moderno delavsko gibanje.

Sedaj stavkajo delavci ladjedelnice Riva Trigosa v Genuj že dva meseca radi nevarnih strojev, katere goni prešani zrak. Družba je zagrozila, da bode uslužbila stavkoke iz Nemčije, ker stavkokazev v Italiji dobiti ne more.

Ta grožnja podjetniške družbe pa spričuje očitno, da so talijanski delavci izborno organizirani in da se je pričela dromiti moč podjetnikov tudi v solnčnati Italiji.

— "Za vsakega je dosti kruha na svetu, če le hoče delati," tako marsikaterokrat modruje kak vsega sit postopač, kojemu so rojenice že ob njegovem rojstvu nasule zlata v zibe'j.

Na zgornjem Bavarskem je komisija minoli mesec preiskovala sta-

novanja. Pri tem komisijonelnem ogledu je komisija razkrila strašno sliko bede, da so besede civilizacija, humaniteta, kultura navadne fraze.

Stanovanje je ena soba, v kateri je živelo pet oseb. V kotu na slami je sedela mlada, sestradana ženska, ki je imela dojenčka v naročju. Sredi sobe sta pa sedela na golih tleh dva otročča v starosti od 2—4 let, ki sta lakote jokala. Kot pohištvo v sobi je pa bilo: star zaboj in podposteljni lonec.

— Dne 19. dec. 1906 je Nikolaj II. v družbi rabeljev in lakajev v bliščečih uniformah s slavnostnim žretjem in pijančevanjem obhajal svoj god. Šampanjec se je penil v čašah, mize so se pa šibile pod težo zlato posode in luksuzskih jedil. Ali vzije šampanjec, zganju in napitni eam je bila visoka gospoda pobita, ker jih je strah maščujoče bombe.

Mejtem ko so car, z zlatom obšiti rabelji in lakaji žrli in pijančevali, je bila podzemeljska Rusija na delu. Blizo Bialostoka so revolucionarji porušili železniški tir; pri Vilni so ustavili vlak s političnimi jetniki in jetnike osvobodili. V Lodzu so pa revolucionarji z bombo ranili policijskega načelnika, ne da bi se bilo posrečilo policiji ujeti napadalce.

Car in njegova družba so pijančevali, da bi samega sebe omamili in navdušili. Revolucionarji pa delajo neumorno in zavedno, dokler ne bodo uresničili svojih ciljev in načrtov. Le-ti bodo praznevali slavnost, kedar bodo izvojevali zmago, očistili Rusijo vseh bogatih postopačev, lenuhov in zajedalcev.

— Zion City, slavno kraljestvo znanega verskega humbugarja Dowie-ja bode prišlo najbrže na boben. Na shodu dne 19. dec. 1906 je izjavil John E. Hately, od gosposke postavljeni upravitelj mesta, da se bode moral ves imetek prodati.

"Mnogo upnikov," tako je govoril Hately, "je dandanes v največji bedi, ker so ves svoj imetek utaknili v kraljestvo. Drugi morajo zopet delati dolgove, ako se hočejo skrumno preživeti in žalostna prihodnost jih pričakuje. Ker je zima pred durmi, je kriza še tem občutnejša in radi tega je treba, da se uklonimo postavam humanitete."

S tem je bila izrečena smrtna obsolba nad Dowiejem kraljestvom. Ali bi bilo mogoče morda Dowieju ohraniti svoje stvarstvo? Neumno

uprašanje!! Prav Dowie je s svojo potratno in autokratsko vlado povzročil polom v koloniji. Njegovi křimovci so mu leta slepo sledili, zapuili in darovali vse, kar je zaželel. Sedaj delajo pokoro, kakeršno so zaslužili. Taka osoda — vseh bedakov na svetu!

List, ki zasluži, da se ga nazivlje "commercial edition", so gotovo "Coloradoške novice", ki jih izdaja nek Piš v Pueblo, Colorado. I. štev. II. letnika ima sledečo kapaciteto v nalogi časnikarskega poklica: I. stran: 34 palcev berila, novice: 78 palcev pa oglasov; II. str.: "novice iz stare demovine in druga" 17½ palcev; 116½ palcev oglasov; III. str.: "V temni noči", povest izven "uredništva" 28 palcev; 112 palcev oglasov; IV. stran ima zgoraj v sredini 16 palcev čtiva, 124 palcev pa oglasov. — Skupaj berila 79½ palcev; 306½ palcev pa oglasov. Je še kdo kje, ki bo trdil, da amer. Slovenci nimajo "modernih" časnikov? — — —

KNJIŽEVNOST.

"Naši Zapiski" imajo v novemberski številki I. I. sledečo zanimivo vsebino: Dva politična programa (dalje); — O spolnih boleznih (konec); — Zanemarjena in pokvarjena mladina; — Poglavlje o našem gledišču (konec prih.). Pregled: D.: Gospodarstvo. — Politika. — Razno. Književnost: Dr. France Oblak, Dr. Karol Lavrič in njegova doba (s liko); — *Ferdo Plemič*, Tilho in drugovi. Zbirka humoresk in novel. Pri Schwentnerju v Ljubljani 1906. Cena broš. 2 K. eleg. vezano 3 K.

A. Aškerca epske pesnitve: *Junaki*. O obeh delih prihodnjič.

Sledi pesem "Moj Bog" od *Jurja Jagra*.

Decemberska številka pa vsebuje: Dva politična programa (konec); — *Dr. Ivan Merhar*: Poglavlje o našem gledišču (konec). — Pregled: D.: Gospodarstvo. — Politika. — Socijalizem. — Razno.

Književnost: *Junaki*. Epske pesnitve. Napisal A. Aškerca. Poročilo Fr. Kobala. Sledi: Gledališka kritika v "Slov. Narodu", Poroča Fr. Kobal.

"Naše zapiske" priporočamo vsem, ki se zanimajo za znanstvene socialne razprave, kar najtoplje!